

Õiguskantsler

Atso Matsalu
Viimsi Vallavolikogu
volikogu@viimsivv.ee

Meie 13.10.2023 nr 6-11/231445/2305268

Viimsi valla reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskiri

Lugupeetud vallavolikogu esimees

Leian, et Viimsi Vallavolikogu 30.08.2016 määrus nr 25 „[Viimsi valla reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskiri](#)“ on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) §-st 3 ja § 154 lõikest 1 tuleneva seaduslikkuse põhimõttega. Määruses on mitmeid nõudeid, mis on vastuolus seadusega või mis eeldavad seaduse volitust. Määruses on muidki puudusi, palun needki kõrvaldada.

Palun volikogul viia määrus seadustega kooskõlla. Ootan Teilt tagasisidet hiljemalt 1. detsembriks.

1. Määruse § 1 lõikes 4 on viidatud Vabariigi Valitsuse 16.05.2001 määrusele nr 171 „[Kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuded](#)“, mis on tunnistatud kehtetuks. Seda määrust asendab keskkonnaministri 31.07.20219 määrus nr 31 „[Kanalisatsiooniehitise planeerimise, ehitamise ja kasutamise nõuded ning kanalisatsiooniehitise kuja täpsustatud ulatus](#)“. Kehtetule määrusele viitamine tekitab segadust.

2. Määruse § 2 lõike 6 kohaselt tuleb reovee kohtkäitlusrajatise, ehk teisisõnu kogumismahuti, kuivkäimla või omapuhasti, omanikul taotleda Viimsi Vallavalitsuse keskkonnaosakonnalt kohtkäitluse luba, mis antakse kuni viieks aastaks. Määruse § 2 lõikes 9 on öeldud, et kohtkäitlusloa taotlus tuleb esitada pärast kohtkäitlusrajatise valmimist. Paragrahis 6 on kehtestatud reovee kohtkäitlusloa menetlusreeglid.

Veeseadus ei näe ette reovee kohtkäitlusloa nõuet ega anna sellise loamenetluse kehtestamiseks kohalikule omavalitsusele volitust. Seega on vallavolikogu kehtestanud kohtkäitlusloa nõude õigusliku aluseta.

Kui määruses on mõeldud [veeseaduse](#) (VeeS) §-s 186 sätestatud veeluba (vee erikasutuse keskkonnaluba), siis selle andmise pädevus on Keskkonnaametil (VeeS § 191 lg 1). Veeluba ei ole vaja, kui ööpäevas juhitakse kuni 1 m³ heitvett veekogusse või kuni 5 m³ pinnasesse (VeeS § 188 lg 1 p 6). Just sellele veeseaduse sättele näib üldjoontes vastavat ka määruse § 2 lõike 1 sõnastus ja nii näib määrus hõlmavat neid tegevusi, mis jäävad veeseaduses sätestatud loakohustusest välja.

3. Määruse § 2 lõike 8 järgi tuleb reovee kohtkäitlusrajatise projekteerimiseks taotleda vallalt projekteerimistingimused. Samuti nõutakse projekteerimistingimusi sellise omapuhasti rajamiseks (välja arvatud septik), mille jõudlus on alla 5 m³ ööpäevas (reostuskoormus kuni 50 inimekvivalenti (ie), määruse § 5 lg 1).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Need sätted on eksitavad ega ole kooskõlas seadusega. [Ehitusseadustiku](#) (EhS) kohaselt on projekteerimistingimused vajalikud üksnes sellisele ehitisele, mille rajamiseks on vajalik ehitusluba ja kui detailplaneering ei ole nõutav (EhS § 26 lg 1 ja 2). Reoveepuhasti rajamiseks on vaja taotleda ehitusluba ainult siis, kui puhasti jõudlus on suurem kui 50 ie (EhS [lisa 1](#)). Alla 50 ie suuruse jõudlusega reoveepuhasti jaoks nõutakse nii ehitusteatis kui ka ehitusprojekti, isikliku majapidamise reoveepuhasti rajamiseks tuleb aga esitada üksnes ehitusteatis.

Projekteerimistingimusi ei saa üldjuhul anda, kui reoveepuhasti ehitamise näeb ette detailplaneering või kohaliku omavalitsuse eriplaneering (EhS § 26 lg 1). Seega on arusaamatu, miks nõutakse määruse § 5 lõike 1 järgi projekteerimistingimuste taotluse esitamist, kui EhS §30 alusel tuleks see taotlus jätta läbi vaatamata.

4. Määruse § 3 lõike 1 järgi tohib paigaldada vaid sertifitseeritud reovee kogumismahuti või omapuhasti.

Seda nõudes keelab Viimsi vald sisuliselt selliste kogumismahutite ja omapuhastite paigaldamise, mis on mujal Eestis lubatud. Vallal ei ole õigust sellist nõuet kehtestada. Selleks ei ole teadaolevalt ka vajadust. Ehitamiseks kasutatavatele toodetele võib nõudeid kehtestada riik.

EhS § 12 lõike 4 järgi tuleb ehitamisel kasutada selliseid tooteid, mille omadused võimaldavad ehitisel mõistliku aja vältel vastata nõuetele. Ehitustoodetele esitatavad nõuded tulenevad ehitustoodete määrusest (EL) [nr 305/2011](#) ja toote nõuetele vastavuse seadusest (TNVS).

Ehitustoodete määrus (EL) nr 305/2011 kohaldub siis, kui toote kohta on olemas Euroopa tehniline hinnang või ühtlustatud (harmoneeritud) standard. Kui sellist standardit ega ka Euroopa tehnilist hinnangut ei ole, siis võib riik kehtestada tootele nõudeid, arvestades Euroopa Liidu kaupade vaba liikumise põhimõtteid ja protseduurireegleid. Eestis tohib sellisele tootele nõuded kehtestada Vabariigi Valitsus või minister (TNVS § 5 lõike 4 alusel), mitte aga kohalik omavalitsus.

See, kuidas tuleb ehitustoodete määruse kohaldamisalas olevate kanalisatsioonitehniliste toodete nõuetele vastavust tõendada, sõltub Euroopa Komisjoni otsusega (EL) [2015/1959](#) määratud tõendamissüsteemist. Näiteks septikute puhul tuleb järgida süsteemi 3, mille kohaselt tuleb nõuetele vastavuse hindamisse kaasata katselabor, kes teeb tootja poolt määratud ja standardis ettenähtud katsed. Katselabor ei sertifitseeri ega anna sertifikaati. Tootja võib otsustada turunduslikel põhjustel või kliendi nõudmisel teha ka sertifitseerimise, kuid õigusaktid üldjuhul seda ei nõua.

Sertifikaat ei pruugi anda olulist teavet toote kohta, sertifitseerida võib ka tootja kvaliteedisüsteemi või üksnes mõnd spetsiifilist toote omadust. Määruses ei ole täpsustatud, milliste nõuete järgi peavad olema sertifitseeritud reovee kogumismahuti ja omapuhasti. Seega on määruse § 3 lõikes 1 sätestatud nõue mõneti ka sisuta ja eesmärgipäratu.

5. Määruse § 5 lõike 3 järgi peab omapuhasti (välja arvatud septik) ehitusprojekti koostama või seda kontrollima isik, kes on kantud majandustegevuse registrisse.

Niisugune nõue on vastuolus EhS §-s 24 sätestatud kvalifikatsiooninõuetega. Majandustegevuse registrisse peab olema kantud üksnes see ettevõtja, kes projekteerib majandustegevusena ehitusloakohustusega ehitist (EhS § 24 lg 1, lg 2 p 2). Alla 50 ie jõudlusega reoveepuhasti jaoks ehitusluba taotlema ei pea (EhS lisa 1) ja seega ei pea sellise reoveepuhasti projekteerija olema ka majandustegevuse registris registreeritud.

6. Määruse § 9 lõikes 1 on kirjas, et reovee kohtkäitlusrajatise tühjendamise ja reovee äraveoteenuse osutaja peab olema registreeritud Viimsi Vallavalitsuses, kusjuures registreering kehtib kuni kolm aastat. Määruse §-s 10 on sätestatud registreerimise menetlusnõuded ning §-des 10 ja 11 registreeringu kontrolliese ja majandustegevuse nõuded.

Nende sätetega on vald kehtestanud sisuliselt tegevusloa nõude (vt [majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse](#) (MSÜS) § 16 lg 2). Tegevusloa nõue piirab ettevõtlusvabadust (PS § 31) ja selleks peab olema seadusest tulenev volitus. Ka tegevusloa nõue ise ning tegevusloa kontrolliesemes olevad nõuded peavad olema materiaalselt õigustatud ehk ka sisuliselt põhiseadusega kooskõlas.

Seadus ei anna vallale õigust kehtestada tegevusloa nõuet. Ka ei ole vallal volitust kehtestada majandustegevuse nõudeid (MSÜS § 6 lg 1). Üldjuhul on tegevusloa tähtajatu, tähtaja kehtestamine võib üksnes erandlikel juhtudel õigustatud olla ning see peab tulenema seadusest (MSÜS § 24).

Kõik määrusega kehtestatud nõuded ei pruugi olla ka sisuliselt õigustatud. Näiteks peab määruse järgi olema reovee vedamise õigust taotleval isikul vähemalt üks EURO3, EURO4 või EURO5 normidele vastav sõiduk (määruse § 10 lg 2 p 2). Samas ei saa millestki järeldada, et reovett peab Viimsis vedama just sellise sõidukiga – määruse nõuete täitmiseks piisab, kui vedajal on kuskil selline sõiduk. Vedaja võib tegelikult kasutada ka EURO6 normile vastavat või mis tahes heitmenormile vastavat sõidukit, mida seadus lubab kasutada. Seega on vald kehtestanud tegevusloa (registreeringu) kontrolliesemes nõude, mida majandustegevuses järgima ei pea.

7. Ühtlasi juhime tähelepanu [ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse](#) (jõustus 01.07.2023) uue redaktsiooniga kaasnevatele muudatustele. Nii näiteks on ÜVVKS § 17 lõikes 3 on sätestatud kohustus liituda ühiskanalisatsiooniga, selle olemasolul. Määruse § 2 lõike 4 järgi on aga seal, kus ühiskanalisatsioon olemas, lubatud siiski ka lekkekindla kohtmahuti kasutamine, ehk seega ühiskanalisatsiooniga liitumise kohustust justkui ei ole. See võib mõjuda eksitavana.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise